

Atjaunotajam semināram “Ražas svētki Vecaucē” – jau 20 gadu!

Zinta Gaile

LLU Lauksaimniecības fakultāte

Laikā, kad no 1957. gada līdz 1960-to gadu vidum mācību un pētījumu saimniecībā “Vecauce” Agronomijas un Zootehnikas fakultāšu studenti veselu gadu pavadīja studējot un praktizējoties, izveidojās tradīcija rudenī organizēt “Ražas svētkus”. Studenti vasarā bija strādājuši izmēģinājumu laukos, lai iegūtu datus saviem diplomdarbiem, un rudenī organizēja gan izaudzētās ražas izstādi, gan arī prezentēja sagatavotos plakātus par aktivitātēm Vecaucē. Kad 1967. gadā studentu rosība “Vecaucē” aprima, jo studijas pilnā apjomā atsākās Jelgavā, bet pētījumi un prakses – MPS “Jelgava”, arī “Ražas svētku” tradīcija pazuda no aktivitāšu saraksta. Lauka izmēģinājumi Vecaucē atsākās tikai 1993. g., kad Z. Gailes vadībā nodibināja struktūrvienību “Augkopības mācību un izmēģinājumu lauks”. Liels izaicinājums tolaik bija panākt, lai Vecaucē savus pētījumus atsāktu Lauksaimniecības fakultātes mācībspēki, kas, protams, sev līdzī vēstu arī studentus. Taču pamazām tas izdevās. Tika lemts, ka vajadzētu organizēt LF mācībspēku un Vecauces speciālistu “tuvināšanās pasākumu”, lai saprastu abu pušu vajadzības. Tāds pirmo reizi notika 2001. g. 2. novembrī un to organizēja “Augkopības mācību un izmēģinājumu lauka” vadītāja Z. Gaile sadarbībā ar asociēto profesoru Andri Bērziņu un profesoru Daini Lapiņu, turklāt A. Bērziņš atcerējās savos studiju gados “Vecaucē” pavadīto laiku un ikgadējos “Ražas svētkus”. Tā arī nolēma, ka katru gadu novembra pirmajā ceturtdienā Vecauces pilī organizēs semināru, kas noslēgs dažādās aktivitātes veģetācijas periodā izmēģinājumu laukos, un ka tā ir nevis jaunizveidota tradīcija, bet gan seno “Ražas svētku” turpinājums mūsdienās, kur ar ražu saprotam arī pētnieciskos rezultātus. Atjaunotais zinātniski – praktiskais seminārs “Ražas svētki Vecaucē” kopš 2001. gada norisinās katra gada novembra pirmajā ceturtdienā, semināra mutisko referātu daļa ilgst no 14.00 līdz 17.00, tam seko stenda referātu apskate un ražas izstāde, bet pasākuma noslēgumā – balle. Laikā, kad nenotika LF zinātniski – praktiskās konferences (februārī), seminārs bija viena no retajām reizēm, kur Lauksaimniecības fakultātes zinātnieki satikās un dalījās pieredzē ar kolēģiem no citām lauksaimniecības zinātniskajām institūcijām un arī komercfirmām. No pirmajiem gadiem “Ražas svētku” seminārā piedalās arī LF studenti un MPS “Vecauce” darbinieki. Seminārs laika gaitā ir attīstījies, sākotnēji tas notika šaurākā lokā, piedalījās LF un “Vecauces” darbinieki, kā arī LF studējošie. Taču drīz izlēmām, ka ir jāiesaista visas lauksaimniecības zinātniskās institūcijas un jāaicina piedalīties arī citu LLU fakultāšu pētniekus. Ja lauksaimniecības zinātniskās institūcijas bija ļoti atsaucīgas, un to dalība no 2004. gada aktivizējās, tad no LLU fakultātēm aktīvāk

pedalījušies tikai VMF kolēģi; citu fakultāšu pētnieki – reti un fragmentāri. Visas iesaistītās institūcijas dod nozīmīgu pienesumu gan piedaloties programmā iekļautajā izstādē, gan ar referātiem un rakstiem, bet, lai arī izstādē ir piedalījušās visas zinātniskās iestādes, tomēr īpaši jāatzīmē Dārzkopības institūta aktivitāte. Dārzkopības institūta kolēģi ne tikai vienmēr nodrošina eksponātus, bet arī daudz stāsta par tiem, kā arī organizē asprātīgus mini konkursus par dārzkopības jautājumiem.

Kopš 2004. gada tiek izdots semināra rakstu krājums, kurā publicējam visu referātu kopsavilkumus: pirmajos gados īsus – 1 lpp. apjomā, bet kopš 2009. gada 3 lpp., bet no 2010. g. – 4 lpp. apjomā atbilstoši zinātniskā raksta prasībām strukturētus un recenzētus rakstus, kam pievienots arī kopsavilkums angļu valodā. Kopš 2008. gada krājuma saturs dalīts divās daļās: (1) Zinātnisko pētījumu rezultāti un (2) Hronika. Hronikā katra zinātniskā institūcija koncentrēti apraksta savus panākumus un arī rūpes konkrētā gada laikā, bet kopš 2013. g. semināra krājumā iekļaujam Latvijas Lauksaimniecības zinātnisko iestāžu Direktoru padomes valdes priekšsēdētāja Ģ. Siliņa detalizētu aprakstu par vasarā notikušo "Lauku izmēģinājumu un laboratoriju eksperimentu skati – konkursu". Šis krājums no daudziem citiem atšķiras ar to, ka tajā ir rosināts iekļaut tieši konkrētā gada izmēģinājumu rezultātus, lai vēsturei paliktu konkrētu gadu nospiedumi. Tomēr – netiek atraidīti arī vairāku gadu pētījumu rezultātu apkopojumi. Kopš 2009. gada katram krājumam ir arī ISBN, un LLU Fundamentālās bibliotēkas (FB) darbinieki rūpējas par krājuma ievietošanu datu bāzēs. Šobrīd krājums indeksēts: AGRIS; CAB Abstracts; EBSCO Academic Search Complete, Primo Central (ExLibris), līdz ar to ar šī salīdzinoši nelielā krājuma palīdzību gan "Vecauces", gan pētniecisko institūciju vārdi un dažādie pētījumu rezultāti kļūst pazīstamāki plašajā pasaulē. Ar 2010. g. krājums kļuvis par oficiālo izdevumu LLMZA organizētajam topošo zinātnieku konkursam, jo katram konkursa dalībniekam publikācija izdevumā ir obligāta prasība. Publicētie raksti kopš 2010. g. ir pieejami arī plašākam interesentu lokam, jo krājums ievietots LLU FB mājaslapā sadaļā "LLU izdotie krājumi tiešsaistē" (<https://llu.fb.llu.lv/lv/llu-e-izdevumi/llu-izdotie-krajumi-un-zurnali-tiessaiste>). Kopš krājumam piešķirts ISBN, grāmatiņa ir pieejama ne vien LLU, bet arī Nacionālajā bibliotēkā.

Krājums 2020. gadā iznāk jau 17. reizi, bet recenzēts – 12. reizi. Semināram katru gadu kopš 2003. gada ir izvēlēts moto, kas lielākā vai mazākā mērā raksturo konkrētā gada aktualitāti, ar ko saskārušies pētnieki, vai arī vienkārši uzdod jautājumu, kam seminārā vajadzētu pieskarties referātos, rakstos, diskusijās. Astonņpadsmīt gadu laikā ir bijuši šādi daudzveidīgi semināra moto: "2003. gada sezona – apliecinājums, ka lauksaimniecība vienmēr ir spējīga uz pārsteigumiem"; "2004. gada sezona dabas kaprīžu un Eiropas Savienības kontekstā", "Problēmas – metodiskas, meteoroloģiskas, bioloģiskas, agronomiskas... un to risinājumi 2005. gadā"; "Jaunie zinātnieki lauksaimniecības attīstībai" (2006); "Mēs Latvijas laukiem" (2007); "Lauksaimniecības izglītībai Latvijā – 145 gadi" (2008); "Latvijas

Lauksaimniecības universitātei – 70" (2009); "Zināšanas – visdrošākais ieguldījums darbam un dzīvei" (2010); "Veltījums LLU mācību un pētījumu saimniecības Vecauce 90 gadu jubilejai" (2011); "Studijas – Zinātne – Prakse" (2012); "Lauksaimniecības augstākajai izglītībai Latvijā – 150" (2013); „Lauksaimniecības zinātne jaunajā plānošanas periodā” (2014); „Lauksaimniecības zinātne reorganizācijas laikā” (2015); „Lauksaimniecības zinātne nozares attīstībai” (2016); "Lauksaimniecības zinātne Latvijas simtgades gaidās" (2017); "Latvijai – 100, Lauksaimniecības izglītībai – 155" (2018); "Gaidot starptautisko zinātnes vērtējumu" (2019), bet šogad, 2020. g. – lappuses augšmalā redzamais: "Pētniecība COVID-19 ēnā".

Atbildīgā par semināra organizēšanu un "Ražas svētku" izdevumu visu šo gadu laikā bijusi Z. Gaile, bet citi iesaistītie krājuma redaktori gadu gaitā mainījušies: tie bijuši Dainis Lapiņš, Aldis Kārklīšs, Dace Siliņa (Šterne). Sadarbība ar "Vecauces" kolēģiem semināra „Ražas svētki „Vecaucē”” organizēšanā vienmēr bijusi izcila. Pateicība visiem "Vecauces" direktoriem (L. Teteris, A. Aizsilnieks, I. Grudovska, I. Ievišs) par atbalstu, kā arī Vecauces pils pārvaldniecēm (A. Caune, I. Kaminska) par tiešo iesaisti pasākuma organizēšanā. Pils ēdnīcas šefpavāre V. Kudiņa vienmēr pratusi dalībniekus garšīgi paēdināt, bet muzikanti (P. Dombrovskis un I. Januzis) – izklaidēt ballē. Vecauciešu atbalsts vienmēr bijis bez lieka stresa un sirsnīgs.

Pateicība arī visiem sponsoriem, kas ir atbalstījuši „Ražas svētku” semināru: LLMZA (B. Rivža), Latvijas Lauksaimniecības zinātnisko iestāžu Direktoru padome (Ģ. Siliņš), BASF Agro Latvija, Baltic Agro, Bayer Crop Science, Scandagra Latvia, SIA Agrimatco Latvia, KONEKESKO Latvija SIA, Adama Latvia, Syngenta Latvia, Monsanto, projekts 4D4F, personiski agronomes I. Priekule un A. Kupfere. Bez mūsu atbalstītājiem krājuma izdošana un semināra organizācija dažbrīd vispār nebūtu bijusi iespējama vai vismaz būtu ļoti apgrūtināta. Personīgi jāpiemin agronomi Aigars Šutka un Dagnija Hincenberga no BASF un Aiva Kupfere, vēlāk Aiga Siliņa no Baltic Agro par ļoti ilgstošu atbalstu semināra organizēšanai un rakstu krājuma izdošanai.

Seminārs "Ražas svētki Vecaucē" kļuvis par konkrētā gada lauksaimniecības zinātniskā darba rezumējuma vietu – šeit noslēdzas gan LLMZA organizētais topošo zinātnieku konkurss, gan Latvijas Lauksaimniecības zinātnisko institūciju Direktoru padomes un LLMZA Lauksaimniecības zinātņu nodaļas rīkotā ikgadējā lauku izmēģinājumu un laboratoriju eksperimentu skate – konkurss. Tas ir brīdis, kad pēc intensīva darba veģetācijas sezonā lauka izmēģinājumos un projektu īstenošanā var mazliet piesēst un atskatīties uz paveikto, satikt kolēģus un justies kā vienai lauksaimniecības pētnieku saimei.

Jācer, ka tā tas būs arī turpmāk un ka arvien atradīsies entuziasti, kas gribēs lauksaimniecības zinātniekus rudenos saukt kopā, un ka šim saucienam būs atbalsis.